

Ärende: VN/14943/2021

Genomförandeplanen för barnstrategin

1. Barn, unga och coronakrisen

Vad anser ni om de föreslagna åtgärderna?

Jag understöder en fortsatt beredning av dessa åtgärder

Ändringsförslag eller annan kommentar:

SAMS tackar för möjligheten att kommentera genomförandeplanen för barnstrategin på svenska. Förslagen är goda och välkomna.

SAMS vill påpeka att dels möjligheterna och tillstånden att delta i distansundervisningen har varierat mycket inom de olika delarna av landet under coronapandemin. Vidare, har också de tekniska förutsättningarna varierat bland annat beroende på familjens socioekonomiska ställning. Personer med funktionsnedsättning är ofta i en svagare socioekonomisk ställning och det här gäller även de familjer, där båda föräldrarna inte har möjlighet att delta i arbetslivet på lika villkor som andra. En annan utmaning är att den tillgängliga tekniken som är anpassad för funktionsnedsättningar (t.ex. Apples smarttelefoner), kan vara betydligt dyrare än alternativa tekniken som inte är anpassad. SAMS har förståelse för tanken om att eleverna i första hand ska delta i undervisningen i skolan, men om behov för distansundervisning uppstår t.ex. på grund av karantän, smitta i klassrummet eller andra individuella skäl, bör skäligena anpassningar vidtas för att trygga barnets rätt till undervisning och utveckling.

SAMS föreslår ytterligare att information om både positiva beslut och avslag på tjänster för barn med funktionsnedsättning och barnfamiljer med personer med funktionsnedsättning samlas in. Det här är i linje med vad som fodras i artikel 31 om insamling av data och information. Om bland annat denna slags information samlas in är det lättare att få översikt i hur väl behoven bemöts under kristiden.

Funktionshinderskonventionen:

Artikel 31

Insamling av statistik och information

1. Konventionsstaterna åtar sig att insamla

ändamålsenlig information, däribland statistik

och forskningsrön, som gör det möjligt att utforma och genomföra riktlinjer som ger verkan

åt denna konvention. Insamlingen och bevarandet av denna information ska

a) följa lagligen upprättade garantier, innefattande lagstiftning om dataskydd, för att säkerställa sekretess och respekt för privatlivet hos

personer med funktionsnedsättning, samt

b) överensstämja med internationellt godtagna normer för skydd av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

samt de etiska principerna för insamling och

användning av statistik.

2. Information som insamlats i enlighet med

denna artikel ska brytas ned på ändamålsenligt sätt och användas till att bidra till att bedöma konventionsstaternas genomförande av

sina åtaganden enligt denna konvention och

att identifiera och bemöta de hinder som personer med funktionsnedsättning ställs inför vid utövandet av sina rättigheter.

3. Konventionsstaterna ska ansvara för att

sprida statistiken och säkerställa att den är

tillgänglig för personer med funktionsnedsättning och andra personer

2. Bekämpning av diskriminering och ojämlikhet

Vad anser ni om de föreslagna åtgärderna?

Jag understöder en fortsatt beredning av dessa åtgärder

Ändringsförslag eller annan kommentar:

SAMS tackar för möjligheten att kommentera genomförandeplanen för barnstrategin på svenska. Vi understöder de föreslagna åtgärderna.

SAMS understryker behovet av tidsenlig information och statistik om tillgång till stöd i samhället för personer med funktionsnedsättningar och deras familjer. I det här sambandet vore det värdefullt att

få information om både positiva beslut och avslag på tjänster för barn med funktionsnedsättning och barnfamiljer med personer med funktionsnedsättning. Det här är i linje med vad som fodras i artikel 31 om insamling av data och information. Om bland annat denna slags information samlas in är det lättare att få översikt i hur väl behoven bemöts och vilka slags behov inte för tillfället blir tillgodosedda.

Funktionshinderskonventionen:

Artikel 31

Insamling av statistik och information

1. Konventionsstaterna åtar sig att insamla

ändamålsenlig information, däribland statistik

och forskningsrön, som gör det möjligt att utforma och genomföra riktlinjer som ger verkan

åt denna konvention. Insamlingen och bevarandet av denna information ska

a) följa lagligen upprättade garantier, innefattande lagstiftning om dataskydd, för att säkerställa sekretess och respekt för privatlivet hos

personer med funktionsnedsättning, samt

b) överensstämja med internationellt godtagna normer för skydd av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

samt de etiska principerna för insamling och

användning av statistik.

2. Information som insamlats i enlighet med

denna artikel ska brytas ned på ändamålsenligt sätt och användas till att bidra till att bedöma konventionsstaternas genomförande av

sina åtaganden enligt denna konvention och

att identifiera och bemöta de hinder som personer med funktionsnedsättning ställs inför

vid utövandet av sina rättigheter.

3. Konventionsstaterna ska ansvara för att

sprida statistiken och säkerställa att den är

tillgänglig för personer med funktionsnedsättning och andra personer

3. Att trygga rättigheter för utsatta barn

Vad anser ni om de föreslagna åtgärderna?

Jag understöder en fortsatt beredning av dessa åtgärder

Ändringsförslag eller annan kommentar:

I handboken om barnskyddet för barn och unga borde även förhållandet till annan lagstiftning behandlas. T.ex. ett barn som behöver extra mycket service, eventuellt utanför hemmet, på grund av sin funktionsnedsättning ska inte automatiskt räknas som ett barnskyddsfall. Likaså, även barn med funktionsnedsättning ska ha lika tillgång till barnskydd som andra barn utan funktionsnedsättning. Vi är oroliga över trenden där behoven som barnfamiljer med personer med funktionsnedsättning har inte tillmötesgått i tid. Resultatet är det att många familjer upplever att de får hjälp först då ärendet har blivit ett barnskyddsärende, trots att det i grund och botten kan handla om behov på grund av en funktionsnedsättning. En delorsak till situationen är att funktionshindersservicen ofta är underresurserad, och barnskyddet är åtminstone förhållandevis bättre resurserat än funktionshindersservicen i kommunerna.

4. Skydd av barn mot våld

Vad anser ni om de föreslagna åtgärderna?

Jag understöder en fortsatt beredning av dessa åtgärder

Ändringsförslag eller annan kommentar:

SAMS vill påpeka att barn med funktionsnedsättningar kan vara särskilt utsatta mot våld och övergrepp och kan ha svårigheter också att rapportera vidare om dessa.

5. Social- och hälsovårdstjänster för barn och unga

Vad anser ni om de föreslagna åtgärderna?

Jag understöder en fortsatt beredning av dessa åtgärder

Ändringsförslag eller annan kommentar:

Tillgången till funktionshindersservice på svenska för olika målgrupper borde beaktas.

Vi upprepar även här behovet att förtydliga förhållandet mellan barnskyddslagen och annan lagstiftning, så som lagstiftning om funktionshindersservice. Vi är oroliga över trenden där behoven som barnfamiljer med personer med funktionsnedsättning inte tillmötesgås i tid. Resultatet är det att många familjer upplever att de får hjälp först sedan då ärendet blivit ett barnskyddsärende, trots att det i grund och botten kan handla om behov på grund av en funktionsnedsättning. En del orsak till situationen är den att funktionshindersservicen är ofta underresurserad, och barnskyddet är åtminstone förhållandevis bättre resurserat än funktionshindersservicen i kommunerna.

För övrigt understöder SAMS varmt utvecklingen av utgivande av den första informationen för familjer som står inför en sjukdom eller en funktionsnedsättning hos ett barn eller ett foster. I de svenskspråkiga översättningarna kan det vara nödvändigt att granska särskilt noga informationen om ytterligare information och tjänster på svenska, eftersom det svenska utbudet avviker sig något från det finska.

6. Småbarnspedagogik och utbildning

Vad anser ni om de föreslagna åtgärderna?

Jag understöder en fortsatt beredning av dessa åtgärder

Ändringsförslag eller annan kommentar:

SAMS önskar att tanken om den sociala definitionen av funktionsnedsättning, som är kodifierad bland annat i FN:s funktionshinderskonvention, uppmärksammas i fostran om mänskliga rättigheter. Det vill säga att funktionshinder uppstår i samspel med miljön, men med tillräckliga anpassningar och tillräckligt stöd kan alla delta och påverka i samhället.

7. Tillräcklig försörjning för familjen samt balans mellan arbetet och familjelivet

Vad anser ni om de föreslagna åtgärderna?

Jag understöder en fortsatt beredning av dessa åtgärder

Ändringsförslag eller annan kommentar:

Fattigdom hos personer med funktionsnedsättning och familjer med personer som har en funktionsnedsättning är ett ofta förekommande problem. Det är möjligt att redan det faktum att personer med funktionsnedsättning är i en svag socioekonomisk ställning gör det svårare för dem att bilda familjer.

För övrigt understöder SAMS ett flexiblere arbetsliv som möjliggör bättre deltagande i arbetslivet samtidigt som barnets och familjens behov blir tillsedda.

8. Barnets nära förhållanden och kamratförhållanden

Vad anser ni om de föreslagna åtgärderna?

Jag understöder en fortsatt beredning av dessa åtgärder

Ändringsförslag eller annan kommentar:

Barn och unga med funktionsnedsättningar kan i bästa fall vara likvärdiga och även väldigt framåtsträvande i den digitala världen. Här är det viktigt att barn och unga ges både verktyg och förutsättningar att ta del av de digitala möjligheterna, oberoende av t.ex. föräldrarnas socioekonomiska status.

9. Barns fritid och hobbyer

Vad anser ni om de föreslagna åtgärderna?

Jag understöder en fortsatt beredning av dessa åtgärder

Ändringsförslag eller annan kommentar:

Idag förverkligas rätten att delta i hobbyn på lika villkor med andra barn dåligt för barn med funktionsnedsättningar. Det här kan bero bl.a. på grund av bristande tillgång till personlig assistans, färdtjänst och tolkning. Men även aktörerna på fältet bör agera proaktivt för att göra sin verksamhet mera tillgängligt. Det räcker inte att man säger att en tillställning eller verksamhet är öppen för alla, utan även skäliga anpassningar och positiv särbehandling kan vara nödvändigt. Ett första steg här är att ställa frågan i anmälningen: "har du specialbehov på grund av funktionsnedsättning som behöver beaktas". Ett sätt att främja förverkligandet av den här första stegen vore att göra en enkel enkätundersökning i samarbete med olika grenars centralförbund. Funktionshindersorganisationer bidrar antagligen gärna med sitt specialkunnande i formulerandet av en sådan här enkät.

10. Utvärdering av effekterna på barn och barnbudgetering

Vad anser ni om de föreslagna åtgärderna?

Jag understöder en fortsatt beredning av dessa åtgärder

Ändringsförslag eller annan kommentar:

Då effekter utvärderas bör särskild uppmärksamhet riktas till den heterogena gruppen barn med funktionsnedsättningar.

Även intersektionella perspektiv bör uppmärksammas, så som t.ex. svensktalande barn med funktionsnedsättning, eller svensktalande familjer av utländsk bakgrund med barn med funktionsnedsättning.

11. Barns rätt att blir hörda och få information

Vad anser ni om de föreslagna åtgärderna?

Jag understöder en fortsatt beredning av dessa åtgärder

Ändringsförslag eller annan kommentar:

SAMS understöder varmt lättläst och lättillgängligt material både för barn och unga, men även för yrkesmänniskor som arbetar med barn och unga. Utöver det föreslår SAMS att Barnombudsmannen och SHVM kunde bidra till utvecklingen av en ordlista berörande barn och funktionsnedsättningar. Det finns ett första utkast som beretts av aktörer inom huvudstadsregionen. Jag kan bidra med tilläggsinformation, om så önskas.

Vartio Elias
SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf - Verksamheten
Juridiskt ombud